

- I və ya II tip şəkərli diabetin differensiasiyası zamanı;
- Şəkərli diabet xəstələrində insulin terapiyaya göstəriş təyin edilərkən;
- Ailə anamnezində I tip diabet müşahidə olunan şəxslərdə risk dərəcəsi qiymətləndirilən zaman;
- Böyüklərdə Latent Autoimmun Diabet zamanı (LADA);
- Prediabet hallarında;
- Uşaqlarda və böyüklərdə I tip şəkərli diabetin erkən diaqnostikası zamanı.

Anti-GAD

Glutamat Dekarboksilazaya qarşı antitellər

Qamma yağ turşularının amin yağ turşusuna çevrilməsini katalizə edir. Daha çox sinir və mədəaltı vəzi hüceyrələrində rast gəlinir. Anti-GAD analizi vasitəsilə şəkərli diabetin simptomuz inkişafı haqqında 10 il öncədən məlumat almaq mümkündür. Şəkərli diabet xəstələrinin 74 %-də Anti-GAD aşkarlanır, buna görə də Anti-GAD I Tip Şəkərli diabet xəstəliyinin diaqnozunu qiymətləndirilməsində xüsusi testlərdən biri hesab olunur.

IA2

Tirozinfosfatazaya qarşı antitellər

Tirozinfosfataza mədəaltı vəzin β -hüceyrələri tərəfindən sintez edilən ferment olub insulinin sintezində iştirak edir. Bu fermentə qarşı antitellərin yaranması insulin çatışmazlığına gətirib çıxarır. Kəskin iltihab və virusa (xüsusilə, Enterovirus) yoluxan, həmçinin qorxu, həyəcan, stress keçirən şəxslərdə tirozinfosfatazaya qarşı antitellər kəskin şəkildə yüksəlir. Bu testin spesifikliyi 76%-dir.

IAA

Anti-İnsulin

Orqanizmin öz insulininə qarşı antitellərdir. Bu antitellərin yaranması orqanizmdə insulin çatışmazlığına gətirib çıxarır. Autoimmun şəkərli diabet xəstəliyi üçün spesifikliyi 52% olan bir testdir. Ekzogen insulin qəbul edən xəstələr üçün bu testin aparılması doğru deyil. Bu antitellərə böyüklərə nisbətən daha çox uşaqlarda rast gəlinir.

Qeyd: İnsulindən asılı şəkərli diabet və hipofiz vəzi adenomalı olan xəstələr gecə yatarkən AKTH və kortizol hormonu yüksək olduğu üçün insulin aşağı düşür. Buna görə belə xəstələr ekzogen insulin qəbul edən zaman qanda insulinin artmasına baxmayaraq, gündüz saatlarında bu insulin effektiv hesab olunmur. Belə hallarda erkən diaqnostika mühüm amil hesab olunur.

Anti-ZnT8

Sink daşıyıcı protein 8-ə qarşı antitellər

Ən son aparılan testlərdən biri olan Anti-ZnT8 daşıyıcı funksiyaya malik sink atomlarının β -hüceyrələrə daşınmasını təmin edir və qeyri-aktiv insulin deposunu formalaşdırır. Anti-ZnT8 – in yaranması insulin çatışmazlığına gətirib çıxarır. Bu testin spesifikliyi 78%-dir.

Leptin

Leptin-peptid hormonu olub, energetik mübadiləni tənzimləyir. Anoreksigen (iştah azaldıcı) təsirə malikdir və insulindən asılı şəkərli diabetin patogenetik faktorlarından biri hesab olunur. Leptinin çox olması insulin sekresiyasını azaldır və qaraciyərdə insulinin təsirini inhibə edərək insulindən asılı toxumaların insulin rezistentliyini artırır.

Fetuin A

Fetuin A - qlükoprotein olub hepatositlərdə yaranır. Son illərin diaqnostikasına əsasən, Fetuin A şəkərli diabet xəstələrində böyrək çatışmazlığının, nefropatiyaların erkən diaqnostikası üçün ən spesifik marker olaraq qəbul olunur.

IGF-1

İnsulinəbənzər boy faktoru

Şəkərli diabetin ağırlaşmalarından biri olan retinopatiyaların erkən diaqnostikası üçün mühüm bir testdir. IGF-1 adından da göründüyü kimi insulinlə eyni təsirə malik olub qlükozanın miqdarını qanda tənzimləyir.

İnsulin

Mədəaltı vəzin Langerhans adacıklarının β -hüceyrələrində sintez edilən peptid təbiətli hormondur. İnsulin qlükoza üçün plazmatik membranının keçiriciliyini yüksəldir, qlikolizin əsas fermentlərini aktivləşdirir, qaraciyər və əzələlərdə qlükozadan qlikogen və yağların parçalanmasında iştirak edən fermentlərin aktivliyini azaldır.

C-peptid

C-peptid - proinsulinlə insulinin birləşdirən zəncirdir.

C-peptid - proinsulin molekulunun bir hissəsidir. Mədəaltı vəzi ilk öncə proinsulin sintez edir. O da vəzi hüceyrələrinə yığılır və lazım olduqda xüsusi fermentlərin köməyi ilə proinsulindən C-peptid aminturşu zənciri ayrılır. Beləliklə proinsulin - aktiv insulin və C-peptidə ayrılır. Bu o deməkdir ki, mədəaltı vəzi eyni miqdarda insulin və C-peptid sintez edir. Lakin onların qanda miqdarı eyni olmur. Belə ki, insulinin yaşam müddəti 4 dəqiqədir, C-peptidin isə -20 dəqiqə. C-peptidin uzun yaşam müddəti olduğu üçün onun miqdarına əsasən mədəaltı vəzi nə qədər insulin sintez etdiyi bilinir. C-peptid aşağı olması tədricən insulin çatışmazlığına səbəb olur.

Mikroalbumin

Mikroalbumin testi sidikdə təyin edilir. Test vasitəsilə böyrək zədələnmələrini erkən təyin etmək mümkündür. I və ya II tip şəkərli diabet və hipertoniya xəstələrində bu testin aparılması mühüm hesab edilir.

Anti-GBM

Qlomerulo-bazal membrana qarşı antitellər

Mikroalbumin yüksək olarsa, bunun böyrək mənşəli olub-olmamasını aydınlaşdırmaq üçün mühüm testlərdən biri hesab olunur. Belə ki, mikroalbuminin yüksək, Anti-GBM neqativ olması mikroalbuminin yüksəlməsinin diabet mənşəli olduğunu göstərir.

* Bu testlər kompleks olaraq hər bir pasiyent üçün aparılır və alınan nəticələr ADA (Amerika Şəkərli Diabet Assosiasiyası) tərəfindən təsdiqlənmiş xüsusi proqrama daxil edilir və histoqram vasitəsilə dəyərləndirilir.